

BÖCKER

Experimentaldikt.

Gunnar Ekelöf: *sent på jorden*. dikter 1927—31. spektrum stockholm.

Spektrum har som sin första förlagsartikel släppt ut en samling dikter av Gunnar Ekelöf med titeln *Sent på jorden*. Tryckt på gott papper och planmässigt uppställd företer den en tilltalande yttre anblick, och det är först vid läsningen som intrycket ohjälpligt förvirras och sannolikt hos de flesta stegras till häpen förargelse. Den mera härdade tar saken för vad den är och konstaterar, att vi här ha ett prov på en modern lyrisk avart, som åtminstone ur svensk synpunkt kan kallas ny.

Det är lätt att göra sig lustig över Gunnar Ekelöfs texter — så lätt att man förlorar lusten. De bisarra överdrifterna, språkets krampaktiga effekter, den sönderbråkade syntaxen och allt annat som strax faller i ögonen tillhör i detta fall en medvetet eftersträvad, experimentell teknik enligt utländska förebilder. Den egentlige anstiftaren av dessa moderna extremer är fransmannen Rimbaud, som dock tidigt uppgav litteraturen för att handla med elfenben och skjutvapen på Somalikusten. I våra dagar är det mest amerikanska med Ezra Pound i spetsen, som fortsätta dessa uttrycksexperiment. Bland Gunnar Ekelöfs texter lägger man märke till ett stycke, som kallas denaturerad prosa och som börjar

så här: "krossa bokstävlarna mellan tänderna gäspa vokaler elden brinner i helvete kräkas och spotta nu eller aldrig jag och svindel du eller aldrig svindel nu eller aldrig". Bortsett från avsikten att "epatera borgarna" är det svårt att finna någon mening i sådant. Författaren har emellertid förbjudit löryckta citat, och denna önskan kan så mycket hellre respekteras som den i själva verket är humanitärt motiverad. Ekelöf har föresatt sig att icke för en sekund offra åt den konventionella estetiken, att sorgfälligt undvika det enkla och okonstlade, att med alla medel vara så febril och inflammerad som det är möjligt på ett nordiskt språk med naturlig fallenhet för hälsa och klarhet. Han har obestriddligen kommit mycket långt i dessa metodiska ansträngningar.

Men samtidigt kan en intresserad blick urskilja en icke alldeles vanlig associationsförmåga, ett slags egenart som icke bara går ut på långsökta analogier utan också med deras hjälp söker omspanna kosmiska och metafysiska stämningar. Det är möjligt att i vissa dikter få kännning av en trött, svärmodig världsbild, där den förmörkade solen, de störtande fåglarna och

kade solen, de störtande fåglarna och andra varsallika symboler vilja frammana människans visshet om att det är "sent på jorden". Medan man motsträvt lyssnar till dessa monotont böljande rapsodier, händer det att en viss dunkel intensitet gör sig märkbar. Särskilt ett par saker som "Albumblad" och "Kosmisk sömngångare" ge känslan av att bakom det mödosamt förvirridna och pretentiösa dock gömmer sig en personlig begåvning och ett stycke radikalt sökande. Det är därför olämpligt att avfärda Ekelöfs poesi med en axelryckning; i all sin onjutharhet saknar den icke alldeles karaktär.

En ung auktoritet lär nyligen i samband med Björnsonjubileet ha förklarat, att nästan hela den yngre författargenerationen hos oss har förstörda nerver. Glosan får stå för talarens räkning. Men i Gunnar Ekelöfs debut gnissla onekligen de dåliga ungdomsnerverna, och vandringsmannen tycks alltför tidigt förirrad i det öde land, som T. S. Eliot har skildrat. Framtiden får visa, i vad mån detta är fatalitet eller tidsmod.

A. Ö.